

Paula Straatman

Paula Straatman-Galavazi heeft vorig jaar een periode van vijftig jaar inzet en bestuurswerk voor de Stichting Orgelkring Hendrik Niehoff afgesloten. Zij werd daarvoor na afloop van het orgelconcert dat Theo Jellema op haar verzoek op 2 augustus 2016 speelde in de dinsdagavondreeks van de Bossche Sint-Janskathedraal in de bloemetjes gezet door kringvoorzitter Jacques van den Dool. Dit concert was de grootse muzikale afronding van deze lange periode van haar betrokkenheid bij de concerten die al die jaren op dit majestueuze orgel zijn gegeven.

50 jaar concerten in de

Amsterdam

Paula komt uit een Amsterdams gezin en groeide op in de gegoede concertgebouwboulevard. Zij zat daar 'bij de strenge nonnen' op de HBS Fons Vitae en kreeg van huis uit, net als haar broers en zussen, pianoles en ging regelmatig naar het concertgebouw. Haar latere man Hans Straatman ontmoette ze in 1953 op het strand van Zandvoort. Hij woonde ook in Amsterdam, was een begenadigd pianist en hield van orgels. Hij ging regelmatig naar orgelconcerten in de protestante Oude Kerk en nam Paula mee, wat voor katholieken ongebruikelijk was in die tijd. Paula: *"Als ik een voetballer had ontmoet, had ik in een koud stadion gezeten en nu zat ik in een kouwe kerk. Je gaat mee in een hobby, je bent verliefd, maar zo heb ik wel orgelmuziek leren kennen..."*.

Hans Straatman

Hans Straatman had zijn opleiding aan het Ignatiuscollege bij de Jezuiten genoten en verzorgde namens die school concoursen en uitwisselingen als pianist en wilde eigenlijk naar het conservatorium. Willem Andriessen, toenmalige directeur, ging naar zijn ouders om dat te bepleiten, maar het kwam er niet van. Achteraf was Hans blij dat de muziek zijn hobby gebleven is. Toen zijn werkgever veevoedermachinefabriek Heesen eind vijftiger jaren naar Boxtel verhuisde is hij daar met Paula terechtgekomen.

Na een paar jaar in 'dat Brabantse dorp' verhuisden ze opnieuw vanwege Hans' werk, nu naar Engeland, waar hij zijn liefde voor orgelbouw ook kon uitleven. Na zes jaar gingen ze begin 1965 weer terug naar Brabant en konden een mooie nieuwe flat in 's-Hertogenbosch vinden. Paula woont daar nog steeds met plezier. Destijds, toen de bomen in de straat kleiner waren, kon ze vanuit haar flat de Sint Jan zien.

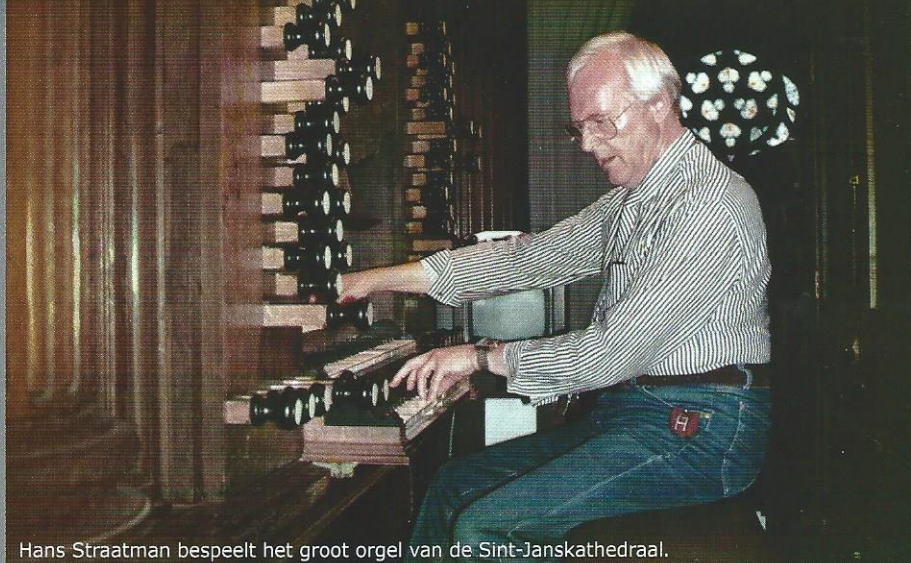
Boxtel concerten

Hans was mede-adviseur en ontwerper van het orgel dat in 1965 door Pels Orgelbouw voor de toen nog nieuwe Boxtelse Maria-Reginakerk* werd gebouwd. Paula vertelt dat Hans daar dagen- en nachtenlang aan het intoneren was vlak voor de oplevering. Zij memoreert dat Hans toen, met zijn werkgever Dick Heesen en Joop Felix, directeur van de muziekschool, het initiatief nam voor orgelconcerten op dat orgel. Dat zou later uitgroeien tot de Stichting Kerkconcerten Boxtel die nu nog steeds rond het Smits-orgel van de Petrusbasiliek orgelconcerten organiseert. In 2015 vierde deze SKB haar 50-jarig jubileum.

Niehoff Stichting

Paula vertelt enthousiast hoe ze bij de Niehoff-Stichting betrokken raakten. Dat begon toen Hans, net met Paula getrouwd en naar Boxtel verhuisd, in de Pieterskerk van 's-Hertogenbosch naar het grote Smits-orgel uit 1846 omhoogklom, waar organist Huub ten Hacken zat te spelen. Kortom, kennism gemaakt, en van het een kwam het ander, Huub zocht woonruimte en kon komen inwonen in het grote huis van Hans en Paula in Boxtel. Dat duurde

Sint-Janskathedraal....



Hans Straatman bespeelt het groot orgel van de Sint-Janskathedraal.

tot ze naar Engeland gingen. Maar terug uit Engeland, in 1965, kwamen ze weer met Huub in contact. Hij besprak met hen zijn sollicitatie naar de functie van organist in de Sint Jan, waar hij moest concurreren met de kerkmusicus pur sang Bernard Bartelink. Maar het werd toch Huub. Volgens Paula zei de invloedrijke Bossche koffieondernemer Joseph Sweens, die altijd in de Sint Jan kwam, over Huub: "We hebben nou een organist, dat is zo apart, dat moet meer gehoord worden...". Huub wees hem toen op zijn vriend Hans Straatman om samen een orgelkring te starten voor de Sint-Jan. Sweens, ten Hacken, Pirenne, Straatman en Marinus Ogier, violist/adjunct-directeur van de muziekschool, richtten begin 1966 de Stichting Hendrik Niehoff op. Omdat Joseph Sweens zelf vlak voor de oprichting overleed werd zijn weduwe, Mia Smeets, de eerste voorzitter. Ook Paula werd bestuurslid en deed vanaf het begin de administratie en samen met Hans het secretariaatswerk.

Pieterskerken

Toen Hans in 1976 in de binnenstad weer eens ging kijken hoe de toen gesloten Pieterskerk erbij stond, kon hij er tot zijn verbazing naar binnen. Er was nog geen bestemming voor de kerk gevonden en het Smits-orgel stond er toen nog. Hij zag tot zijn grote schrik dat onverlaten het orgel gedeeltelijk hadden gesloopt. Hij ging meteen met een paar opgeraapte orgelpijpen naar de politie om aangifte te doen van diefstal en vernieling. Deze actie en alle publiciteit die eruit voortkwam had uiteindelijk als resultaat dat het orgel werd verwijderd en een nieuwe plek

in de Pieterskerk van Oirschot kreeg. Paula: "Je kunt rustig zeggen dat Hans dat orgel van de ondergang heeft gered!".

Zaken, orgels, muziek, organisten

Hans Straatman reisde voor zijn werk veel en maakte daarbij vaak gebruik van zijn muzikale kwaliteiten. "Als er bij gesprekken met belangrijke klanten gelegenheid was om piano te spelen dan was een order gauw binnengehaald", vertelt Paula. Zo nam hij ook eens vriendin Dorthy de Rooij mee op zakenreis omdat hij inmiddels een contact had met een orgelbouwer daar, en zo kon zij daar een prachtig concert geven. Dat werkte ook andersom: organisten die in de Sint Jan kwamen spelen werden door Hans en Paula opgevangen en begeleid. Zo leerden ze veel belangrijke buitenlandse organisten kennen waarvan sommigen goede vrienden werden, zoals Guy Bovet en John Scott.

Verder deed Hans, naast het organiseren van concerten in de Sint Jan en in Boxtel, ook ander orgelgerelateerd werk, zoals een aantal jaren voor dagblad De Tijd recensies schrijven van het Haarlemse improvisatieconcours. En hij maakte met zijn Tandberg bandrecorder opnamen van alle Bossche orgelconcerten en ook in Haarlem en Amsterdam. Maar ook van bijvoorbeeld het Brabants Kamerkoor met Reinier Wakelkamp. Veel banden met bijzondere opnamen zijn bewaard gebleven bij Gerrit Janssen in Tilburg.

Na Hans' dood

Na het onverwacht overlijden van Hans in 1990 was huisvriend Maurice

Pirenne, organist van de Sint-Janskathedraal, een grote steun voor Paula. Hij overreedde haar ook om door te gaan met haar werk voor de Niehoff Stichting. Wat Paula bij haar werk voor de Stichting opviel was dat veel musici niet naar elkaars concerten komen luisteren. En als ze het wel doen zijn ze vaak kritisch. Ze vermoedt dat het voor creatieve mensen moeilijk is te accepteren dat je een orgelstuk op heel veel manieren kunt uitvoeren, waarbij de discussie over wat beter is natuurlijk altijd een subjectieve is. Misschien staan de grootsten meer open voor andere interpretaties... Zoals ook sommige orgel-docenten heel trots kunnen zijn op en enthousiast over hun goede orgelleerlingen. Zij vindt het fantastisch dat bijvoorbeeld Jacques van Oortmerssen twee jaar geleden speciaal kwam luisteren naar een zaterdagmiddagconcert in de Sint Jan van zijn veelbelovende pupil Laurens de Man.

Wat nu?

Paula vindt 50 jaar stichtingswerk mooi geweest. "Ik kom nog wel naar de concerten, maar nu kom ik pas om vijf voor acht binnen. Alleen genieten! Zo ga ik ook elk jaar mee met de Stichting Internationale Orgelreizen, een week lang allemaal orgels in kerken.... Er zijn kennissen en vrienden die daar niets van begrijpen. 'Alleen maar orgelconcerten... verschrikkelijk...', zeggen die dan". Wel blijft Paula adviseren bij het kiezen van musici voor de tweejaarlijkse concerten op het Vool-kabinet-orgel in de Bois-le-Duczaal van het Provinciehuis, waar nog steeds veel mensen naartoe komen. Paula: "Gelukkig wordt er tegenwoordig veel gedaan om het orgel meer bekendheid te geven, vooral bij de jeugd. Dat deed Hans destijds ook. Die nam middelbare schoolleerlingen mee naar de orgels in Boxtel. Maar het heeft nooit veel zoden aan de dijk gezet. Al die vijftig jaar was het een punt: hoe krijgen we meer bezoekers naar de concerten... Zolang het orgel in de kerk staat, geloof ik niet dat je de drempel kan verlagen." Zij mist Hans nog steeds. Bladerend in de gastenboeken die ze al die jaren heeft samengesteld met programma's, krantenartikelen en persoonlijke brieven van vele organisten zoals Jean Langlais en Marie-Claire Alain: "Pianospelen was zijn grootste liefde, maar het orgel was dat ook, als instrument."

